

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Důsledky dohod o hospodářském partnerství pro nejvzdálenější regiony (Karibská oblast)“

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2010/C 347/04)

Zpravodaj: **pan COUPEAU**

Dne 26. února 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Důsledky dohod o hospodářském partnerství pro nejvzdálenější regiony (Karibská oblast).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. února 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor jednomyslně následující stanovisko.

1. Závěry a doporučení

1.1 Dohoda o hospodářském partnerství (DHP), podepsaná 15. října 2008 mezi 15 členskými státy Fóra karibských států AKT ⁽¹⁾ a EU ⁽²⁾, má mimořádně rozsáhlou oblast působnosti. Určité faktory ovšem, přestože jsou uváděny v DHP, jsou překážkou plnění cílů v oblasti regionální integrace, udržitelného rozvoje či spolupráce mezi státy CARIFORA a nejvzdálenějšími regiony. Ačkoli se nejvzdálenější regiony těší dávné evropské tradici, jsou zeměpisně, historicky, kulturně i hospodářsky spojeny se státy CARIFORA. Jejich strategické postavení umožňuje navazovat trvalé obchodní vztahy se sousedními ostrovy; jsou proto prvními evropskými regiony, jichž se DHP dotýká.

1.2 EHSV si je vědom složitosti jednání, možných rizik a příležitostí vyplývajících z DHP jak pro státy CARIFORA, tak pro nejvzdálenější regiony a obecně i EU.

1.3 EHSV naléhavě doporučuje konzultovat místní orgány nejvzdálenějších regionů v rámci všech jednání týkajících se DHP EU-CARIFORUM. Přestože tyto nejvzdálenější regiony jsou zároveň americkými departementy Francie, od států CARIFORA je odlišuje to, že mají možnost přispět svým dílem k budování skutečné regionální integrace.

1.4 EHSV se domnívá, že je rovněž vhodné více zapojit občanskou společnost a místní orgány v nejvzdálenějších regionech do diskusí a různých monitorovacích výborů zaměřených na provádění dohody, což by umožnilo splnění cíle regionální integrace, jež je ústředním cílem této DHP.

1.5 Postupná integrace států CARIFORA do celosvětové ekonomiky nemůže být úspěšná, dokud nebudou vyřešeny problémy v oblasti dopravy (infrastruktura a dopravní prostředky). EHSV doporučuje Komisi, aby zasadila otázku dopravy do širší vize a co nejdříve se soustředila na konkrétní řešení připravená společně státy CARIFORA a nejvzdálenějšími regiony.

1.6 Z důvodu podpory obchodních styků v Karibské oblasti doporučuje EHSV zúčastněným stranám, aby připravily předběžná snížení celních sazeb mezi nejvzdálenějšími regiony a státy CARIFORA.

1.7 EHSV s potěšením konstatuje, že DHP zohledňuje nutnost zavést jasný postup ve věci sanitárních a fyto-sanitárních opatření (SPS). EHSV však doporučuje, aby do orgánu odpovědného za provádění opatření SPS zaměřených na usnadnění vnitroregionálního obchodu a do jednání o dvoustranných dohodách byly zahrnuty i nejvzdálenější regiony. EHSV rovněž doporučuje opatřit tyto nejvzdálenější regiony známkou „nejvzdálenější regiony“, která by umožnila odlišit výrobky kvalitou a dodržováním norem ES.

1.8 EHSV důrazně doporučuje spravovat rybolovné a akvakulturní oblasti v nejvzdálenějších regionech ve spolupráci se státy CARIFORA.

1.9 EHSV též doporučuje lépe strukturovat služby, jež by umožnily vytvořit skutečný karibský cestovní ruch.

1.10 EHSV pozorně sleduje prosazování pojetí ochrany životního prostředí a sociální ochrany v dohodě a musí být schopen poskytnout vizi budoucnosti celé této oblasti.

(1) Země AKT tvoří 79 států Afriky, Karibiku a Tichomoří, jež v roce 1975 podepsaly dohodu z Lomé. V roce 2000 následovala dohoda z Cotonou.

(2) Dne 11. prosince 2009 se k této dohodě připojilo také Haiti.

2. Úvod a obecné připomínky

2.1 Zvláštní postavení nejvzdálenějších regionů je zakotveno v článcích 349 a 355 Smlouvy o fungování Evropské unie. V roce 1986 Evropská komise zřídila meziútvárovou skupinu pro nejvzdálenější regiony a pověřila ji koordinací opatření Společenství ve prospěch těchto regionů a funkcí prostředníka mezi státními úřady a regionálními úřady v této oblasti. Od roku 1989 tyto regiony využívají specifický program, který podporuje opatření v socio-ekonomické oblasti směřující k vyšší konvergenci se zbytkem Evropské unie.

2.2 Článek 239 DHP EU-CARIFORUM se týká zeměpisné blízkosti nejvzdálenějších regionů v Karibské oblasti (Martiniku a Guadeloupe) a států CARIFORA: „za účelem posílení hospodářských a sociálních vazeb mezi těmito regiony a státy CARIFORA smluvní strany usilují zejména o usnadnění spolupráce ve všech oblastech, na něž se tato dohoda vztahuje, a o usnadnění obchodu se zbožím a službami, podporu investic a podporu dopravního a komunikačního spojení mezi nejvzdálenějšími regiony a státy CARIFORA“. V uvedeném článku je rovněž zakotvena společná účast států CARIFORA a nejvzdálenějších regionů na rámcových programech a činnostech specifických pro oblasti spadající do působnosti DHP.

2.2.1 EHSV zdůrazňuje význam „nizozemských zámořských území“, jež tvoří ostrovy Bonaire, Curaçao, Saba, Svätý Eustach, Svätý Martin a Aruba a nacházejí se v Karibské oblasti. Z evropského hlediska patří tyto ostrovy mezi „zámořské státy a území“, což je právně odlišuje od nejvzdálenějších regionů v Karibské oblasti. EHSV však poukazuje na skutečnost, že regionální integrace podle DHP nelze dosáhnout bez širšího zohlednění území spojených se členskými státy EU (Nizozemskem, Spojeným královstvím, Francií).

2.3 EHSV se zaměřil na analýzu hospodářského a sociálního dopadu této dohody na Karibskou oblast, a zejména na nejvzdálenější regiony. Je tudíž zapotřebí určit krátkodobou a dlouhodobou efektivitu úsilí o regionální integraci, pokud jde o zboží, služby, spolupráci a řádnou hospodářskou správu v oblastech souvisejících s obchodem (hospodářská soutěž, investice, duševní vlastnictví atd.).

2.4 Jedním z hlavních cílů DHP je **regionální integrace v širším slova smyslu (evropská strategie pro nejvzdálenější regiony)**, je však také cílem pro nejvzdálenější regiony a jejich začlenění do oblasti. Existuje však několik faktorů vyplývajících z dohody, které na jedné straně škodí regionální integraci, a na druhé straně brzdí efektivitu DHP.

2.4.1 Skutečnost, že regionální a departementální rady nejvzdálenějších regionů nejsou konzultovány v rámci jednání o DHP, minimalizovala jejich úlohu v Karibiku. Tyto regionální rady

mají přitom odborné znalosti ofenzivních a defenzivních sektorů⁽³⁾ v nejvzdálenějších regionech a díky řídicím regionálním výborům mohou kdykoli využít závěry svých studií; konzultace v zámořských oblastech (les États généraux de l'Outre-mer) z podnětu francouzské vlády významně přispívají k řešení problémů spojených s DHP. Mimo jiné mají tyto instituce díky své zeměpisné a kulturní blízkosti již určité vazby se státy CARIFORA.

2.4.2 Neúčast nejvzdálenějších regionů ve výboru CARIFORA-ES pro obchod a rozvoj, parlamentním výboru CARIFORUM-ES a zejména v Poradním výboru CARIFORUM-ES minimalizuje jejich úlohu v Evropské unii. EHSV proto doporučuje zapojit do jednotlivých výše uvedených monitorovacích výborů podle konkrétního výboru poslance, příslušníky občanské společnosti a představitele místních orgánů v nejvzdálenějších regionech.

2.4.3 Skutečnost, že není konzultována občanská společnost v nejvzdálenějších regionech, jež denně čelí potížím provázejícím obchodování s karibskými státy (infrastruktura, kvóty, „negative lists“ – cla), má nepříznivý dopad na přímé kontakty s občanskou společností států CARIFORA.

2.4.4 EHSV vyzývá zúčastněné strany, aby podpořily vstup nejvzdálenějších regionů do karibských regionálních institucí, jako jsou CARIFORUM nebo OECS⁽⁴⁾, ve funkci pozorovatelů. V těchto institucích totiž bylo přijato několik rozhodnutí týkajících se karibského regionu a nebudou-li nejvzdálenější regiony přítomny alespoň jako pozorovatelé, nebude možné realizovat skutečné regionální začlenění.

2.5 Doprava

2.5.1 EHSV zdůrazňuje, že liberalizaci zboží a služeb lze provést pouze s využitím odpovídajících dopravních prostředků a infrastruktur. Karibská oblast však nemá k dispozici dostatečné dopravní prostředky. Je pravdou, že existují dvě letecké společnosti a dvě společnosti námořní, které zajišťují osobní dopravu mezi ostrovy. Nejde však o pravidelné spoje a přeprava zboží není zajištěna. Navzdory zvláštnímu příspěvku ve výši 275,6 milionů eur vyčleněnému pro nejvzdálenější regiony (Guadeloupe, Martinik a Francouzská Guyana) ke kompenzaci zvýšených nákladů plynoucích z jejich zeměpisné polohy mají nejvzdálenější regiony v Karibské oblasti problémy s velmi nákladnou nákladní přepravou a s evropskou legislativou týkající se kabotáže, nepřizpůsobenou ostrovním regionům.

(3) Poradní výbory nejvzdálenějších regionů určily několik sektorů, v nichž mají významný tržní podíl a jež jsou nosnými sektory jejich ekonomik (citlivé sektory), a další sektory, které se ocitají v nebezpečí a bez podpory EU by pravděpodobně rychle zanikly (defenzivní sektory).

(4) Organisation of the Eastern Caribbean States: regionální organizace sdružující devět karibských států.

2.5.2 Tyto obtíže vedly nejvzdálenější regiony i státy CARIFORA k myšlence na systém nákladní lodí či trajektů. Bez nezbytných finančních prostředků však nebylo možné tyto projekty realizovat.

2.5.3 V článku 37 DHP se hovoří o dopravě v kapitole věnované zemědělství a rybolovu, aniž by byla nabídnuta jasná řešení, přestože nejvzdálenější regiony a státy CARIFORA již dříve přišly se společnými návrhy.

2.5.4 Bylo by vhodné v rámci příštího programu ERF nastolit ambiciózní strukturální politiku, jejímž cílem bude vybavit celý Karibik systémem dopravy, uzpůsobeným ostrovním regionům.

2.6 V DHP není nijak zmíněno **vyřešení občanských a obchodních sporů**. V případě sporu mezi společnostmi pocházející z CARIFORA a společnostmi pocházející z nejvzdálenějších regionů neexistuje ustanovení, jež by umožňovalo vyřešit kompetenční spory, kolize právních norem nebo doložku vykonatelnosti. Dohoda řeší pouze problém různých výkladů a použití DHP. V rámci DHP by však bylo vhodné počítat s právními možnostmi odpovídajícími dohodě takového významu.

3. Zvláštní připomínky – analýza Karibské oblasti

3.1 Zemědělství

3.1.1 **Banány** jsou ovoce, které se v Karibské oblasti produkuje ve velkých objemech a představuje jeden z hlavních ekonomických zdrojů nejvzdálenějších regionů. Při počtu 10 000 pracovních míst představuje vývoz banánů 14 %, resp. 24 % guadeloupského a martinického vývozu do Evropské unie; banány mají v nejvzdálenějších regionech zásadní hospodářský a sociální význam. Evropská unie si byla vždy vědoma strategického významu produkce banánů: program pomoci POSEI, schválený Evropskou komisí dne 22. srpna 2007, počítal s roční finanční pomocí ve výši 129,1 milionu eur pro tyto nejvzdálenější regiony. Tato podpora však podle všeho není zdaleka dostačující, neboť kromě problémů spojených s meteorologickými podmínkami ohrožují banány z nejvzdálenějších regionů také dolaroví dodavatelé banánů, jejichž podíl na trhu v EU dosahuje od liberalizace trhu 73,4 % (zdroj: ODEADOM ⁽⁵⁾). Navíc EU dne 15. prosince 2009 podepsala dohodu se zeměmi Latinské Ameriky, které jsou producenty banánů, jejímž cílem je snížení celních sazeb pro banány ze 176 eur za tunu na 114 eur počínaje rokem 2017, což dále zhoršuje situaci nejvzdálenějších regionů a některých států CARIFORA.

3.1.1.1 Banány mají také zcela zvláštní význam pro ostatní státy CARIFORA. Např. na Dominice představují pouze banány 18 % HDP a zajišťují zaměstnání pro 28 % pracovních sil. Krize

banánového sektoru se nedotýká pouze nejvzdálenějších regionů, neboť na Svaté Lucii je dnes možno napočítat pouze 2 000 pěstitelů banánů proti 10 000 v roce 1990.

3.1.1.2 EHSV se domnívá, že by bylo vhodné vytvořit profesní celokaribskou organizaci, jejímž cílem by bylo dodávat do EU vyšší podíl produkce banánů z Karibiku. Platí to tím spíše, že některé státy CARIFORA (Svatá Lucie, Dominika aj.) dodávají banány dalším zemím (Kanada aj.), které mají předpisy v oblasti hygieny a sledovatelnosti podobné předpisům EU.

3.1.2 **Třtina-cukr-rum**: odvětví produkce třtiny je pro nejvzdálenější regiony rovněž velmi významné, neboť pokrývá 32 %, resp. 13 % zemědělsky využitě půdy na Guadeloupe a Martiniku a zaměstnává více než 6 500 osob na plný pracovní úvazek. Produkce cukru dosáhla v kampani 2006–2007 objemu 5 849 t na Martiniku a 80 210 t na Guadeloupe. Nezanedbatelný strategický význam, pokud jde o vývoz mimo nejvzdálenější regiony, má také výroba rumu, jež dosáhla na Martiniku 79 352 HPA ⁽⁶⁾ a 74 524 HPA na Guadeloupe.

3.1.3 **Zelenina a ovoce** nejsou dostatečně využívanými zdroji, přihlédneme-li k půdnímu bohatství v těchto nejvzdálenějších regionech. Ukazuje se však, že nejvzdálenější regiony zvolily cestu diverzifikace své zemědělské výroby. Rok 2006 ukázal, že na Guadeloupe se vyprodukovalo 17 218 t ovoce, na Martiniku dosáhla produkce objemu 8 666 t. V téže roce dosáhla produkce čerstvé zeleniny na Guadeloupe 43 950 t, na Martiniku 37 892 t. Dále je Guadeloupe producentem aromatických a vonných rostlin (vanilka), kávy, kakaa, koření, léčivých rostlin (na rozloze 179 ha) a Martinik produkuje hlavně ananas a některá koření (rozloha 105 ha). Jedná se tudíž o zemědělské odvětví budoucnosti, neboť nejvzdálenější regiony hodlají rozšířit spolupráci s ostatními karibskými zeměmi v oblasti regionálního a mezinárodního obchodu se zbožím i v oblasti výzkumu a vývoje.

3.1.3.1 Cílem této diverzifikace je plně uspokojit domácí poptávku po potravinách (potravinová soběstačnost), neboť zemědělství v nejvzdálenějších regionech se převážně orientovalo na pěstování banánů a třtiny určených na vývoz. Např. v roce 2008 zaznamenal dovoz vepřového masa nárůst o 10 % na Martiniku a o 68,2 % na Guadeloupe. Zelenina pak představuje 67 % celkového dovozu čerstvých potravin na Guadeloupe. Z důvodu dosažení soběstačnosti se zemědělci v nejvzdálenějších regionech rozhodli ustavit meziprofesionální organizace, jež sdružují subjekty ve výrobním sektoru, přes zpracovatele a dodavatele až k distribuci. Tímto způsobem je zastoupeno celé odvětví a každý člen má důležitou úlohu v meziprofesionálním rozhodovacím procesu ⁽⁷⁾. Tento právní systém však neexistuje na sousedních ostrovech, kde taková organizace chybí a tato skutečnost je omezuje v obchodování se zemědělskými produkty s nejvzdálenějšími regiony.

⁽⁵⁾ Office pour le développement de l'économie agricole des départements d'outre-mer (ultramarine) (Úřad pro zemědělský rozvoj zámořských departementů).

⁽⁶⁾ Hektolitr čistého alkoholu.

⁽⁷⁾ IGUAFLHOR, Interprofession Guadeloupéenne de Fruits et Légumes et de l'Horticulture (Guadeloupská meziodvětvová organizace ovoce, zeleniny a zahrádnictví).

3.1.4 Překážky obchodu se zemědělskými produkty mezi nejbližšími regiony a státy CARIFORA

3.1.4.1 Zemědělství patří mezi hlavní zdroje obživy a rozvoje tohoto regionu, a proto se jedná o defenzivní sektor pro nejbližší regiony. Hlavními problémy tohoto regionu jsou především bezpečnost potravin, nedostatečná infrastruktura a celní sazby omezující regionální obchod, a dále sociální ochrana.

3.1.4.2 Z hlediska bezpečnosti potravin neodpovídá výroba ovoce a zeleniny ve státech CARIFORA plně evropským právním předpisům. Ačkoli tyto státy používají metodiku HACCP⁽⁸⁾, jejich výroba neodpovídá evropským normám. Jde o citlivou otázku tím spíše, že nejbližší regiony nedisponují určitými produkty, kterých státy CARIFORA mají velké množství.

3.1.4.3 V článku 40 DHP se uvádí, že pokud jde o bezpečnost potravin, mohou smluvní strany v situacích, které působí nebo pravděpodobně způsobí „závažné potíže“, použít ochrannou doložku. Rychlý přístup k této možnosti však může být pro nejbližší regiony obtížný. Dále je cílem sanitárních a fytosanitárních opatření podle dohody⁽⁹⁾ (SPS) zavést vnitroregionální normy SPS v souladu s normami WTO, a harmonizovat tak opatření s normami EU pomocí dvoustranných dohod o uznání rovnocennosti opatření SPS. Nejbližší regiony, jež jsou vázány evropskými předpisy, však stále nemají známku „nejbližší regiony“ pro zemědělské a mořské produkty, již tolikrát požadovaly EHSV⁽¹⁰⁾, místní orgány⁽¹¹⁾ a poslanci Evropského parlamentu⁽¹²⁾. Nejbližší regiony nejsou rovněž zapojeny do orgánů odpovědného za provádění opatření SPS zaměřených na usnadnění vnitroregionálního obchodu, ani do jednání o dvoustranných dohodách.

3.1.4.4 EHSV proto sdílí přání DHP rozvíjet schopnosti odbytu vývozu „jak pro obchod mezi státy CARIFORA, tak pro obchod mezi smluvními stranami, zjištění možností zlepšení odbytové infrastruktury a dopravy“ (čl. 43 odst. 2 písm. b)). Dohoda rovněž upřesňuje, že mezi hlavní cíle v oblasti zemědělství a rybolovu patří též zjištění možností financování a spolupráce výrobců a obchodníků.

3.1.4.5 Několik zpracovaných produktů (zavařeniny, káva atd.) pocházejících z nejbližších regionů je zatíženo tzv. „negative lists“ (cly) na celních úřadech v některých dalších karibských

zemích, což ztěžuje jejich prodej v těchto státech. Navzdory znění článku 9 a následujících DHP, jež se týkají cel, a vzhledem ke zvláštní situaci nejbližších regionů v Karibiku a jejich specifickým vlastnostem uznaným v člancích 349 a 355 Smlouvy o fungování Evropské unie EHSV doporučuje zúčastněným stranám, aby připravily předběžná snížení celních sazeb mezi nejbližšími regiony a státy CARIFORA s cílem usnadnit jejich obchodní vztahy v Karibské oblasti.

3.2 Rybolov

3.2.1 V oblasti rybolovu je třeba dosáhnout značného pokroku poté, co na počátku došlo k neshodě o tom, zda rybolov zasluhuje zvláštní dohodu, nebo má být zahrnut do DHP. Evropské společenství se odmítlo zabývat otázkami regionálního rybolovu ve zvláštní dohodě a dalo přednost uzavírání dvoustranných dohod o přístupu k rybolovu.

3.2.2 V čl. 43 odst. 2 písm. e) DHP se pojednává o podpoře subjektů CARIFORA za účelem splňování vnitrostátních, regionálních a mezinárodních technických norem, zdravotních norem a norem kvality u ryb a produktů z ryb.

3.2.3 Cílem Evropské unie je pomocí společné rybářské politiky (SRP) upřednostnit dlouhodobou vizi správy rybolovu. Zásada předběžné opatrnosti řídí SRP s cílem chránit a zachovat stav ryb a maximálně snížit možné dopady rybolovné činnosti na mořské ekosystémy. Karibská oblast jako celek však není v téže situaci, neboť nejbližší regiony zůstávají vázány velmi přísnými předpisy (oblasti úplného zákazu rybolovu, regulace lovu langust, křídlatce velkého a ježků, ustanovení o koncentraci ryb⁽¹³⁾ atd.), které v ostatních státech CARIFORA neexistují. Správa rybolovu je na zodpovědnosti každého členského státu, avšak nezohledňuje zvláštnosti Karibské oblasti, což penalizuje rybolov na volném moři v této oblasti.

3.2.4 EHSV proto doporučuje řídit rybolov v Karibské oblasti ve shodě se státy CARIFORA.

3.3 Akvakultura

3.3.1 Rybolov v Karibiku se týká zvláště pobřežních druhů: křídlatců (velcí mořští plži, kteří se loví pro maso používané v řadě místních receptů), kaničů, langust, chňapalů a několika dalších druhů typických pro korálové útesy. Využívání pelagických mořských zdrojů je teprve v počátcích z důvodu nedostatku námořních plavidel pro lov na volném moři a kvůli problémům spojeným s tropickými vodami.

⁽⁸⁾ Hazard Analysis and Critical Control Point: systém vlastního dozoru amerického původu, používá se v zemědělsko-potravinářském sektoru a vychází ze sedmi základních principů. Jde tedy o systém, který identifikuje, vyhodnocuje a řídí významná rizika ohrožující bezpečnost potravin. Systém je integrován v některých evropských předpisech (směrnice 93/43: hygiena potravin), v jiných naopak ne (nařízení č. 178/2002).

⁽⁹⁾ Články 52 a následující DHP.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 72

⁽¹¹⁾ Konzultace zámořských departementů.

⁽¹²⁾ Např. poslankyně EP Madeleine Degrandmaison.

⁽¹³⁾ Zpráva Generálního ředitelství pro vnitřní politiky Unie, rybolov na Martiniku, leden 2007.

3.3.2 V posledních letech došlo k rozvoji poptávky na místních trzích díky cestovnímu ruchu. K tomu je třeba připočítat pobídky k vývozu na americký a evropský trh, jehož výsledkem je nadměrný odlov a nevyhnutelně později výrazný úbytek rybolovných zdrojů v celém regionu.

3.3.3 Téměř všechny státy Karibské oblasti dnes dovážejí mořské produkty. Dosavadní hojnost těchto zdrojů potlačila veškerý zájem o akvakulturu a většina zemí v regionu má s chovem jen málo zkušeností. Vzdor celosvětovému růstu akvakultury proto tato výroba v Karibské oblasti zaznamenala jen mírný rozvoj.

3.3.4 Zřetelné zlepšení v oblasti akvakultury pozorujeme teprve po roce 2000. Akvakulturní produkce Martiniku tak v roce 2004 dosáhla objemu 97 t (10 tun říčních humrů, 12 t pilobřichů a 75 t karibských vlkoušů).

3.3.5 Podpora přidělená nejvzdálenějším regionům na akvakulturu pochází převážně z regionálních rad a z Finančního nástroje pro orientaci rybolovu (FNOR) ⁽¹⁴⁾. Tato podpora se však jeví jako nedostatečná z důvodu výrazného nárůstu některých karibských států (produkce na Jamajce v roce 2002 se podle Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) odhaduje na 6 000 t), ovšem také proto, že tato podpora nestačí na to, aby se nejvzdálenější regiony vymanily z nutnosti dovážet mořské produkty z Venezuely, Evropské unie a z některých zemí Asie.

3.3.6 EHSV velmi doporučuje uvažovat o společném rozvoji akvakultury v Karibské oblasti pomocí podpor, jako jsou ERF a EZFRV.

3.4 Cestovní ruch

3.4.1 Cestovní ruch je pro nejvzdálenější regiony významným zdrojem příjmů. Karibská oblast má jednu konkurenční výhodu. Její prostředí jako stvořené pro cestovní ruch nemá konkurenta v kterémkoli jiném regionu světa. Má unikátní zeměpisnou polohu a patří mezi nejvýznamnější turistické trhy světa. Celosvětový cestovní ruch a turistické produkty z obou stran Atlantiku vytvářejí nové, přísnější normy pro uspokojení očekávání turistů, kteří přijíždějí do Karibské oblasti.

3.4.2 EHSV však musí zdůraznit rozdíly patrné mezi stávající turistickou infrastrukturou nejvzdálenějších regionů a ostatních karibských států, které kladou důraz na masový a více diversifikovaný cestovní ruch (okružní plavby, vodní sporty, v menší míře též ekoturistika), zatímco nejvzdálenější regiony se musí omezit na specificky zaměřený cestovní ruch, více sezónní a převážně frankofonní. Tento rozdíl vyplynul z určité sociální nejistoty, jež postihuje pracovníky ve státech CARIFORA.

3.4.3 EHSV dále zdůrazňuje, že cestovní ruch mezi ostrovy je dosti omezený. Kromě okružních plaveb totiž dopravní obslužnost mezi karibskými ostrovy zajišťují pouhé dvě letecké a dvě

námořní společnosti. Když se pak obyvatelé jednoho ze států CARIFORA chtějí dostat do sousedních nejvzdálenějších regionů, musejí žádat o vízum, což může zabrat několik měsíců. Kombinace těchto dvou problémů omezuje cestovní ruch, avšak také regionální obchodní styky.

3.4.4 EHSV je potěšen skutečností, že DHP zohledňuje služby cestovního ruchu, k nimž stanovuje několik pravidel týkajících se prevence postupů, jež narušují hospodářskou soutěž, malých a středních podniků, environmentálních norem a norem kvality, spolupráce a technické pomoci. V žádném ustanovení se však nehovoří o karibském cestovním ruchu, především s nejvzdálenějšími regiony, a v rámci DHP se počítá pouze s dočasnou přítomností fyzických osob za účelem obchodu.

3.4.5 Karibský prostor podle definice sekretariátu OSN ⁽¹⁵⁾ čítá 250 milionů obyvatel, samotné Karibské ostrovy mají 41 milionů obyvatel. Pro tento prostor je ovšem také typické obtížné spojení mezi jednotlivými ostrovy, což je pro regionální cestovní ruch nepříznivý faktor. Promarnit příležitost k vytvoření karibského trhu cestovního ruchu v širším slova smyslu by tak poškodilo jak nejvzdálenější regiony, tak státy CARIFORA.

3.4.6 EHSV se domnívá, že by bylo prospěšné vytvořit karibskou oblast cestovního ruchu pomocí lépe strukturovaných služeb.

3.5 Služby

3.5.1 Sektor služeb je v plném rozmachu: jeho úspěch je skutečný, a proto se jedná o nosný sektor pro nejvzdálenější regiony. Přestože vývoz zboží v rámci karibských ekonomik poklesl, vývoz služeb zaznamenal růst, z velké části díky cestovnímu ruchu. Region si plně uvědomuje potenciál, který představuje obchod se službami. Cestovní ruch, pojišťovací služby, stavebnictví, ekologické služby, obnovitelné energie, poradenství (kvalita a marketing), kvalifikovaná údržba, komunikace, doprava, to všechno jsou odvětví, jež podporují obchod a hospodářský růst tohoto regionu.

3.5.2 EHSV se domnívá, že nejvzdálenější regiony mají významnou úlohu ve vývozu služeb v rámci Karibské oblasti, neboť země jako Haiti nebo Dominikánská republika, jež samy o sobě čítají téměř 20 milionů obyvatel, si přejí získat zdravotnické služby či služby pro podniky podle modelu nejvzdálenějších regionů. Např. u mobilních telefonních sítí jsou již někteří operátoři přítomni v určitých karibských státech (Dominikánská republika), mohli by však a přáli by si zaujímat ještě významnější postavení.

⁽¹⁴⁾ Strukturální nástroj pro orientaci rybolovu, který Komise používá s cílem adaptovat a modernizovat vybavení v tomto odvětví.

⁽¹⁵⁾ Karibský prostor zahrnuje antilský oblouk (Velké Antily a Malé Antily), poloostrov Yucatán, karibskou část Střední Ameriky a pobřežní oblasti Kolumbie, Venezuely a Guyanskou vysočinu.

3.5.3 Navzdory článku 75 DHP a následujícím, jež jsou věnovány pouze obchodu mezi státy CARIFORA a kontinentální EU, by zrychlená liberalizace služeb v Karibiku (Dominikánská republika) zahrnutím nejvzdálenějších regionů umožnila oběma stranám dohody využít určitých příležitostí, jež jsou oboustranně výhodné.

3.6 MSP

3.6.1 MSP potřebují stabilní prostředí s transparentními pravidly a přístupem k těm nejpokročilejším procesům. Od roku 2000 jsou tři čtvrtiny podniků, které tvoří strukturu ekonomiky nejvzdálenějších regionů, drobné subjekty bez jediného zaměstnance (INSEE) ⁽¹⁶⁾. V roce 2007 byl zaznamenán nezanedbatelný nárůst zakládání podniků. Významný skok zažil průmysl (18 %), velkoobchod a maloobchod (12,8 %), avšak především služby (o něco více než polovina nových podniků).

3.6.2 MSP v zámořských departementech mají nevyhnutelně vyšší náklady a ceny než MSP v sousedních zemích, jsou však také

nositeli záruky kvality podléhající normě CE. Tyto záruky, jimiž jsou nejvzdálenější regiony vázány a jež státy CARIFORA neuplatňují, je třeba označit známkou „nejvzdálenější regiony“ (viz také odstavce 3.1.4.3).

3.6.3 Z globálního hlediska se EHSV domnívá, že pro dobré fungování karibského trhu by bylo velmi žádoucí zlepšit přístup k těmto strukturám. Proto by na základě společné činnosti zahájené Komisí ⁽¹⁷⁾ a EHSV ⁽¹⁸⁾ v EU bylo vhodné navrhnout konkrétní řešení na podporu vytváření malých a středních výrobních jednotek. Zavedení lhůt splatnosti, snížení byrokratické zátěže, sdružení do sítě, investice či celoživotní vzdělávání pro malé a střední podniky by byly nástroji, jež by Karibské oblasti umožnily trvale konkurenceschopnou pozici.

3.6.4 Bylo by tudíž rozumné v rámci programu regionálního rozvoje nebo příštího programu ERF nastolit smělou politiku, jejímž cílem bude podpořit vytváření malých a středních podniků zapojených do sítě s celou Karibskou oblastí.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁶⁾ Národní institut pro statistiku a ekonomické studie.

⁽¹⁷⁾ KOM(2007) 724 v konečném znění a KOM(2008) 394 v konečném znění.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko k tématu *Různá politická opatření, jiná než náležité financování, jež mohou přispět k růstu a rozvoji malých a středních podniků*, Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 7; stanovisko k tématu *Mezinárodní veřejné zakázky*, Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 32; stanovisko ke sdělení *Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zelenou malým a středním podnikům. Small Business Act pro Evropu*, Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 30.